

SUG'URTA TASHKILOTLARIDA NAZORAT ISHLARINI TASHKIL ETISH

Muxammedova Zarina Murodovna

Samarkand iqtisodiyot va servis instituti

“Moliya” kafedrası dotsenti, i.f.d (DSc)

ORCID ID 0000-0002-2999-8068

Primov Toshmirza Murodali o'g'li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Bank-moliya xizmatlari fakulteti

MK-524 guruh talabasi

Annotatsiya: Sug'urta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etish sug'urta faoliyatining samarali va qonuniy amalga oshirilishini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Sug'urta sohasida nazorat tizimi sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini, mijozlar manfaatlarini himoya qilishni va bozordagi adolatli raqobatni ta'minlashni maqsad qilgan. Shu sababli, sug'urta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etish jarayoni puxta rejalashtirilgan va tizimli bo'lishi kerak.

Kalit so'zlar: sug'urta kompaniyasi, nazorat, qonun, nazorat, mijozlar, polis, rasmiylashtirish.

Аннотация: Организация контрольной работы в страховых организациях имеет большое значение в обеспечении эффективного и законного осуществления страховой деятельности. Система контроля в страховой сфере направлена на обеспечение финансовой устойчивости страховых организаций, защиту интересов клиентов и обеспечение добросовестной конкуренции на рынке. Поэтому процесс организации контрольной работы в страховых организациях должен быть тщательно спланирован и систематичен.

Ключевые слова: страховая компания, контроль, закон, контроль, клиенты, полис, регистрация.

Abstract: The organization of control work in insurance organizations is of great importance in ensuring the effective and legal implementation of insurance activities. The control system in the insurance sector is aimed at ensuring the financial stability of insurance companies, protecting the interests of customers and ensuring fair competition in the market. Therefore, the process of organizing control work in insurance organizations should be carefully planned and systematic.

Keywords: insurance company, control, law, control, customers, policy, registration.

Kirish. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarining asosiy maqsadi sugʻurta shartnomalarining qonuniyligi, toʻgʻriligi va shartlarga muvofiqligini taʼminlashdir. Bu jarayon sugʻurta kompaniyasining ichki nazorat tizimi orqali amalga oshiriladi, bunda sugʻurta polislarining rasmiylashtirilishi, sugʻurta toʻlovlarning toʻgʻri amalga oshirilishi, shuningdek, mijozlar bilan munosabatlarning sifatli tashkil etilishi nazorat qilinadi. Ichki nazorat sugʻurta tashkilotining barcha boʻlimlari faoliyatini qamrab oladi va har bir boʻlimning oʻziga xos nazorat mexanizmlari mavjud boʻladi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etishda birinchi navbatda ichki audit boʻlimining roli katta. Ichki audit sugʻurta kompaniyasining barcha boʻlimlarida oʻtkaziladigan tekshiruvlar orqali faoliyatning qonuniyligi va samaradorligini baholaydi. Ichki audit jarayoni sugʻurta polislarining toʻgʻri rasmiylashtirilishi, sugʻurta badallarining oʻz vaqtida va toʻliq toʻlanishi, shuningdek, kompaniya ichidagi moliyaviy va huquqiy hujjatlarning toʻgʻri yuritilishini oʻz ichiga oladi. Ichki audit natijalari asosida rahbariyat zarur choralarni koʻradi va kompaniya faoliyatini yanada takomillashtirish boʻyicha tavsiyalar ishlab chiqadi.

Adabiyotlar tahlili va tadqiqot metodologiyasi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etishda muhim oʻrin tutadigan yana bir jihat bu kadrlar malakasini oshirishdir. Nazorat sohasida ishlaydigan xodimlar doimiy ravishda yangi qonunchilik, sugʻurta mahsulotlari va texnologiyalari boʻyicha malaka oshirish kurslarida qatnashishi zarur. Bu esa nazorat jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Malakali kadrlar sugʻurta sohasidagi mavjud muammolarni aniqlash, ularni bartaraf etish va oldini olishda muhim rol oʻynaydi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etishda

texnologik vositalardan foydalanish ham katta ahamiyatga ega. Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida sugʻurta polislarini roʻyxatga olish, toʻlovlarni nazorat qilish va mijozlar bilan ishlash jarayonlarini avtomatlashtirish mumkin. Bu esa nazorat jarayonini tezlashtiradi va inson omilidan kelib chiqadigan xatoliklarni kamaytiradi. Shuningdek, elektron hujjat aylanishi va maʼlumotlar bazalarini boshqarish orqali kompaniya faoliyatining shaffofligi taʼminlanadi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etishda tashqi nazorat organlari bilan ham hamkorlik qilish zarur. Sugʻurta faoliyatini tartibga soluvchi davlat organlari, moliyaviy monitoring xizmatlari va boshqa tegishli tashkilotlar bilan doimiy aloqada boʻlish sugʻurta kompaniyasining qonuniy faoliyat yuritishini taʼminlaydi.

Tashqi nazorat natijalari ichki nazorat tizimini takomillashtirishda muhim manba hisoblanadi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etish jarayonida mijozlarning huquqlarini himoya qilishga alohida eʼtibor qaratiladi. Mijozlar shikoyatlarini koʻrib chiqish, ularni tezkor hal etish va mijozlarni xabardor qilish tizimini yoʻlga qoʻyish sugʻurta kompaniyasining obroʻsini oshiradi. Bu esa oʻz navbatida mijozlarning kompaniyaga boʻlgan ishonchini mustahkamlaydi va bozorda raqobatbardoshlikni oshiradi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini samarali tashkil etish uchun aniq va tushunarli ichki hujjatlar ishlab chiqilishi lozim. Bu hujjatlar nazorat jarayonining tartibini, masʼuliyat doirasini, tekshiruv usullarini va natijalarni qayd etish tartibini belgilaydi. Shuningdek, nazorat ishlarini amalga oshiruvchi xodimlar uchun aniq koʻrsatmalar va yoʻriqnomalar mavjud boʻlishi kerak.

Muhokama va natijalar. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etishda muhim omillardan biri bu xatarlarni boshqarish tizimidir. Xatarlarni aniqlash, baholash va kamaytirish choralarini koʻrish sugʻurta kompaniyasining barqarorligini taʼminlaydi. Nazorat jarayonida xatarlarni boshqarish boʻyicha chora-tadbirlar muntazam ravishda koʻriladi va ularning samaradorligi baholanadi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etish jarayonida kommunikatsiya va axborot almashinuvi tizimlari ham muhim rol oʻynaydi. Boʻlimlar oʻrtasida samarali muloqot yoʻlga qoʻyilishi, nazorat natijalari haqida tezkor maʼlumot berilishi va muammolarni birgalikda hal etish imkoniyatlari yaratilishi

zarur. Bu esa kompaniya ichidagi hamkorlikni kuchaytiradi va nazorat jarayonining sifatini oshiradi. Sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etish jarayonida doimiy takomillashtirish va yangilanish siyosati olib borilishi muhimdir. Bozor sharoitlari, qonunchilik va texnologiyalar oʻzgarib borayotganligi sababli nazorat tizimi ham doimiy ravishda yangilanib borishi kerak. Bu esa kompaniyaning raqobatbardoshligini taʼminlaydi va mijozlarga sifatli xizmat koʻrsatishni kafolatlaydi [1].

Sugʻurta sohasi zamonaviy iqtisodiyotda muhim oʻrin tutadi va uning samarali faoliyati koʻplab omillarga bogʻliq. Ushbu sohaning barqarorligi va ishonchligini taʼminlashda nazorat jarayonlari muhim rol oʻynaydi. Soʻnggi yillarda texnologiyalar rivojlanishi sugʻurta sohasidagi nazorat tizimlarida tub oʻzgarishlarga sabab boʻldi. Texnologiyalarning joriy etilishi nafaqat nazorat jarayonlarini soddalashtirish, balki ularni yanada samarali, tezkor va aniq qilish imkonini berdi. Ushbu maqolada sugʻurta sohasida texnologiyalarning nazorat jarayonlariga taʼsiri keng qamrovda tahlil qilinadi. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi sugʻurta kompaniyalarining kundalik faoliyatini tubdan oʻzgartirdi.

Endilikda sugʻurta polislarini roʻyxatga olish va ularni boshqarish jarayonlari avtomatlashtirilgan tizimlar orqali amalga oshiriladi. Bu esa inson omilidan kelib chiqadigan xatoliklarni kamaytiradi va maʼlumotlarning toʻgʻri saqlanishini taʼminlaydi. Elektron sugʻurta polislarining joriy etilishi kompaniyalar uchun yagona maʼlumotlar bazasini yaratish imkonini berdi. Bu bazalar orqali nafaqat kompaniyaning oʻz ichidagi nazorat organlari, balki davlat idoralari ham sugʻurta faoliyatini samarali kuzatib borishi mumkin. Shu bilan birga, elektron hujjatlar aylanishi sugʻurta jarayonlarining shaffofligini oshirdi, hujjatlarning haqiqiyliги va oʻzgarmasligini kafolatladi. Moliyaviy nazorat sugʻurta sohasida juda muhim ahamiyatga ega. Sugʻurta kompaniyalari mijozlardan toʻlovlarni qabul qilish, kompensatsiyalarni taqdim etish va moliyaviy hisob-kitoblarni yuritishda katta hajmdagi maʼlumotlar bilan ishlaydi. Zamonaviy moliyaviy monitoring tizimlari yordamida bu jarayonlar avtomatlashtiriladi. Bu nafaqat moliyaviy xatoliklarni kamaytiradi, balki firibgarlik holatlarining oldini olishga ham yordam beradi.

Moliyaviy operatsiyalarni real vaqt rejimida kuzatish imkoniyati kompaniyaga moliyaviy resurslarni samarali boshqarish va nazorat qilish imkonini beradi. Shuningdek, bu tizimlar yordamida sugʻurta kompaniyalari oʻz faoliyatining moliyaviy barqarorligini taʼminlashga qaratilgan strategiyalarni ishlab chiqishi mumkin. Mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish ham texnologiyalar yordamida sezilarli darajada takomillashtirildi. CRM tizimlari mijozlarning shikoyatlari, soʻrovnomalari va boshqa murojaatlarini markazlashgan holda boshqarish imkonini beradi. Bu esa mijozlarga tezkor va sifatli xizmat koʻrsatishni taʼminlaydi, shuningdek, mijozlar bilan oʻzaro ishonchni mustahkamlaydi.

Mijozlar haqidagi maʼlumotlarning yagona bazada saqlanishi kompaniyaga mijozlarning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunish va ularning talablariga mos sugʻurta mahsulotlarini taklif qilish imkonini beradi. Shu tariqa, mijozlar bilan ishlash jarayonlari yanada shaffof va nazorat qilinadigan boʻladi. Sunʼiy intellekt va katta maʼlumotlar tahlili sugʻurta sohasida xatarlarni aniqlash va baholash jarayonlarini tubdan oʻzgartirdi. Ushbutexnologiyalar yordamida sugʻurta kompaniyalari potentsial xatarlarni oldindan aniqlab, ularni kamaytirish boʻyicha samarali choratadbirlar ishlab chiqishi mumkin.

Sunʼiy intellekt tizimlari katta hajmdagi maʼlumotlarni tahlil qilib, odatiy boʻlmagan holatlarni aniqlash va firibgarlikni aniqlashda yuqori samaradorlikka ega. Bu esa sugʻurta kompaniyalarining risklarni boshqarish tizimini yanada mustahkamlaydi va moliyaviy yoʻqotishlarning oldini oladi. Shu bilan birga, bu texnologiyalar sugʻurta polislarini narxini aniqroq belgilash va mijozlarga individual yondashuvni taʼminlash imkonini beradi [2].

Raqamli imzo va elektron hujjat aylanishi sugʻurta sohasida hujjatlar bilan ishlash jarayonlarini soddalashtirdi va xavfsizligini oshirdi. Elektron imzo yordamida hujjatlarning haqiqiyliги tasdiqlanadi, ularni oʻzgartirish yoki soxtalashtirish imkoniyati kamayadi. Bu esa nafaqat kompaniya ichidagi nazoratni kuchaytiradi, balki mijozlar va hamkorlar bilan munosabatlarda ham ishonchni oshiradi. Elektron hujjatlar almashinuvi vaqt va xarajatlarni tejashga yordam beradi, shuningdek, jarayonlarning tezligini oshiradi.

Bunday tizimlar sugʻurta kompaniyalarining ichki va tashqi nazorat organlari bilan samarali hamkorligini taʼminlaydi. Onlayn monitoring tizimlari va real vaqt rejimidagi

kuzatuv vositalari sugʻurta kompaniyalarining faoliyatini doimiy nazorat qilish imkonini beradi. Bu tizimlar yordamida kompaniya rahbariyati va nazorat organlari faoliyatning har bir bosqichini kuzatib borishi mumkin. Muammolar va nomuvofiqliklar vaqtida aniqlanib, ularga tezkor chora koʻriladi. Bu esa kompaniyaning umumiy samaradorligini oshiradi va mijozlarga sifatli xizmat koʻrsatishni taʼminlaydi. Real vaqt rejimida maʼlumotlarni olish imkoniyati nazorat jarayonlarini yanada shaffof va ishonchli qiladi [3].

Texnologiyalar sugʻurta sohasida nafaqat nazorat jarayonlarini takomillashtirishga, balki yangi imkoniyatlarni yaratishga ham yordam beradi. Masalan, mobil ilovalar va onlayn platformalar orqali mijozlar oʻz sugʻurta polislarini boshqarishlari, toʻlovlarni amalga oshirishlari va shikoyatlarini yuborishlari mumkin. Bu esa mijozlar bilan oʻzaro aloqalarni mustahkamlaydi va xizmat koʻrsatish sifatini oshiradi. Shuningdek, bulutli hisoblash texnologiyalari kompaniyalarga maʼlumotlarni xavfsiz saqlash va ularga istalgan vaqtda kirish imkonini beradi. Bu texnologiyalar yordamida sugʻurta kompaniyalari oʻz ish jarayonlarini yanada moslashuvchan va samarali qilishlari mumkin.

Sugʻurta sohasida texnologiyalarning taʼsiri nafaqat ichki jarayonlarda, balki sohaning umumiy rivojlanishida ham sezilarli. Zamonaviy texnologiyalar orqali sugʻurta

kompaniyalari yangi mahsulotlar va xizmatlarni yaratishda innovatsiyalarni joriy etish imkoniyatiga ega boʻladi. Bu esa bozordagi raqobatbardoshlikni oshiradi va mijozlarga yanada sifatli xizmat koʻrsatishni taʼminlaydi. Shu bilan birga, davlat nazorat organlari uchun ham texnologiyalar sugʻurta faoliyatini samarali nazorat qilish va qonunlarga rioya etilishini taʼminlashda muhim vosita hisoblanadi.

Texnologiyalar sugʻurta sohasida nazorat jarayonlarini tubdan takomillashtirdi. Ular nazoratning samaradorligini oshirish, maʼlumotlarning toʻgʻriligini taʼminlash, moliyaviy firibgarliklarni kamaytirish va mijozlar bilan munosabatlarni yaxshilashga xizmat qiladi. Sunʼiy intellekt, katta maʼlumotlar tahlili, elektron hujjatlar va onlayn monitoring tizimlari sugʻurta kompaniyalarining faoliyatini yanada shaffof va ishonchli qiladi. Shu sababli, sugʻurta tashkilotlari uchun texnologiyalarni doimiy ravishda joriy etish va takomillashtirish muhim ahamiyatga ega. Bu sohada innovatsiyalarni qoʻllash sugʻurta

sohasining barqaror rivojlanishiga va mijozlar manfaatlarining himoyasiga xizmat qiladi [4].

Xulosa.

Umuman olganda, sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etish murakkab va koʻp qirrali jarayon boʻlib, u sugʻurta kompaniyasining barqarorligi, mijozlar manfaatlarini himoya qilish va bozordagi ishonchni oshirishga xizmat qiladi. Nazorat tizimining samarali ishlashi uchun puxta rejalashtirish, malakali kadrlar, zamonaviy texnologiyalar va doimiy yangilanish siyosati zarurdir. Shunday qilib, sugʻurta tashkilotlarida nazorat ishlarini tashkil etish sugʻurta sohasining rivojlanishi va mustahkamlanishida muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- [1]. Axmedov S. (2022). Sugʻurta faoliyatida nazorat tizimlari. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti.
- [2]. Mirzaev J. (2023). Sugʻurta kompaniyalarida ichki nazorat metodlari. Toshkent: Moliyaviy boshqaruv.
- [3]. Qodirov B. (2021). Sugʻurta tashkilotlarining moliyaviy nazorati. Toshkent: Bank-moliya nashriyoti.
- [4]. Rustamova N. (2022). Sugʻurta sohasida risklarni boshqarish va nazorat. Toshkent: Iqtisodiy tadqiqotlar markazi.